

Принципи кодифікації адміністративно-деліктного законодавства України

Довженко М.С., слухач курсу з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за спеціальністю «Правознавство» ННІЗН НАВС

Вперше питання принципів кодифікації адміністративного законодавства, як і права, привернули увагу А. Коренєва [1], однак його фундаментальні роботи з плином часу дещо застаріли і можуть лише у певній частині бути використані у процесі сучасних доктринальних досліджень. Серед найновіших досягнень вітчизняної адміністративно-правової доктрини у визначенні та дослідженні принципів кодифікації адміністративного законодавства слід виділити положення, сформульовані в Академічному курсі з адміністративного права, в яких вчені-адміністративісти змогли запропонувати наступний перелік таких принципів, хоча і з дещо фрагментарним аналізом кожного із них: відповідність цілей і характеру кодифікації рівню соціально-економічного розвитку суспільства; наукова обґрунтованість кодифікаційних робіт; пріоритет прав, свобод громадян у правовому регулюванні управлінської діяльності; гармонізація національних адміністративно-правових норм із загальноновизнаними міжнародно-правовими нормами; повнота (його детально досліджує у своїх роботах І. Голосніченко) [2], всебічність, комплексність, безперервність та поетапність кодифікації [3, с. 151-152]. Хоча перелік принципів кодифікації адміністративного права і не можна вважати вичерпним, однак існуючі доктринальні положення цілком можливо у поєднанні із тезами стосовно принципів адміністративного права та законодавства використовувати як основу для визначення та характеристики принципів кодифікації адміністративно-деліктного (як складової адміністративного) законодавства, додавши до цього результати новітніх правових досліджень, присвячених принципам кодифікаційної діяльності взагалі. А саме: запропоновані у дисертаційному дослідженні Є. Погорелова принципи: плановості, системності та систематичності проведення кодифікаційних робіт, наукової обґрунтованості кодифікованих актів, забезпечення верховенства права та закону, врахування системно-структурних властивостей об'єктивного юридичного права та законодавства, техніко-юридичну досконалість кодифікованих актів, наближення кодифікаційної діяльності в Україні до «європейських стандартів», зумовлених особливостями континентальної правової системи [4], а також у науковій роботі О. Рогача - законність, наступність, публічне обговорення та участь в обговоренні представників громадськості, трудових колективів,

окремих громадян, виважений, старанний підхід до підготовки проєктів кодифікованих актів [5].

Узагальнюючи зазначене, можна запропонувати наступні принципи кодифікації адміністративно-деліктного законодавства України:

1. Законність, що означає, що всі дії по підготовці та прийняттю кодифікованого адміністративно-деліктного акту, а також сам підсумковий адміністративно-деліктний кодифікований акт повинні базуватися на положеннях Конституції та законодавства України й відповідати їм.

2. Плановість, що сприяє удосконаленню всієї нормотворчої, а не тільки кодифікаційної діяльності. Планування кодифікації адміністративно-деліктного законодавства зумовлюється, насамперед, вимогами «координації правотворчої діяльності з перспективними планами економічного та соціального розвитку країни ..., викликане закономірностями функціонування самого адміністративно-деліктного законодавства, з одного боку, та його динамізмом, - з іншого, вимогами скорочення необґрунтованого багатоманіття нормативних актів, підвищення їх узгодженості, посилення у регулюванні суспільних відносин ролі закону» [135, С.9].

3. Відповідність цілей та характеру кодифікації адміністративно-деліктного законодавства рівню соціально-економічного розвитку суспільства (його називають ще у правовій науці принципом об'єктивності [135, С.6]), тобто адміністративно-деліктне законодавство повинно відповідати сучасним умовам життя, рівню розвитку суспільних відносин.

4. Наукову обґрунтованість кодифікаційних робіт - кодифікація повинна ґрунтуватися на наукових засадах, які опрацьовані як у теорії права, так і адміністративно-правовій доктрині (теоретичні положення щодо адміністративно-деліктного права та його парадигми, адміністративно-деліктного законодавства, окремих його джерел, нормотворчості, систематизації, кодифікації та її механізму, кодифікаційної техніки, історії формування адміністративно-деліктного законодавства, генезису дослідження кодифікації адміністративно-деліктного законодавства у правовій науці, кількість яких останнім часом істотно збільшилася) й полягати у розробці численних наукових, науково-методичних рекомендацій щодо кодифікації адміністративно-деліктного законодавства України.

5. Пріоритетність прав і свобод громадян у правовому регулюванні адміністративно-деліктних відносин, тобто у процесі кодифікації необхідно реалізувати положення ч. 2 ст. 3 Конституції України стосовно головного обов'язку держави по утвердженню та забезпеченню прав, свобод людини.

6. Публічне обговорення, участь в обговоренні проєктів кодифікованих адміністративно-деліктних актів громадськості, науковців, юристів-практиків, що дозволить виділити найбільш проблемні аспекти і самої нормотворчості і практики застосування, усунути їх на стадії розробки та прийняття кодифікованих актів.

7. Гармонізацію національних адміністративно-деліктних норм із загальновизнаними міжнародно-правовими нормами передбачає потребу узгодження норм, що мають бути встановлені під час кодифікації адміністративно-деліктного законодавства, із міжнародно-правовими, в тому числі і європейськими стандартами, гармонізацію правил поведінки у адміністративно-деліктній сфері відносин.

8. Повноту, всебічність, комплексність, безперервність, систематичність кодифікації адміністративно-деліктного законодавства.

9. Виважений, старанний підхід до проектів кодифікованих адміністративно-деліктних актів, оскільки прискорена процедура прийняття будь-якого акту, як свідчить чимала нормотворча практика нашої держави, дає, у більшості своїй, негативні результати;

10. Врахування системності законодавства на всіх рівнях кодифікаційної діяльності, тобто при здійсненні кодифікаційної діяльності кожна адміністративно-деліктна норма повинна бути співвіднесена з іншими нормами відповідної підгалузі, з нормами галузі в цілому та всього вітчизняного законодавства.

11. Техніко-юридичну досконалість проектів кодифікованих адміністративно-деліктних актів, яка виділяється окремо лише останнім часом у вітчизняній правовій науці завдяки численним видам саме технічного характеру, притаманних як кодифікованим, так і законодавчим актам, прийнятим в Україні за останні роки.

Отже, основоположним підґрунтям кодифікації адміністративно-деліктного законодавства є її принципи, які в подальшому зумовлюють її сутність, призначення та кінцевий результат. Принципів кодифікації адміністративно-деліктного законодавства існує певна кількість, всі вони існують у взаємозв'язку між собою утворюючи певну систему.

Список використаних джерел:

1. Коренев А.П. Кодификация советского административного права: теоретические проблемы. - М.: Юридическая литература, 1970. - 133с.

2. Голосніченко І. Проблеми кодифікації норм, що встановлюють адміністративну відповідальність // Право України. - 2002. - № 10. - С. 20-24.

3. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина/ Ред.колегія: В.Б.Авер'янов (голова). - К.: Видавництво «Юридична думка», 2004. - 584с.

4. Погорелов Є.В. Кодифікаційна діяльність в правовій системі України (загальнотеоретичний аспект): Автореф. дис. ... к.ю.н.: 12.00.01. - Харків: Національний університет внутрішніх справ України, 2000. - 18 с.

5. Рогач О.Я. Кодифікаційні акти в системі законодавства України: Автореф. дис. ... к.ю.н.: 12.00.01. - К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2003. - 18 с.

Зміст та складові гарантії законності як основоположної категорії юридичної науки

Долгий О.О., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України

Акцентуючи увагу на необхідності єдиного розуміння категорії «законність», в першу чергу, як режиму, адже, як доведено в теорії, визначення законності як режиму є найповнішим (ним охоплюється поняття законності як методу і як принципу), слід усвідомлювати існування різнохарактерних підходів до тлумачення змісту та особливостей гарантії законності. У нашому дослідженні виділимо два таких підходи. За одним [1, с. 524-525] його прихильники вважають, що під гарантіями законності слід розуміти наявність в державі загальних умов забезпечення режиму законності та спеціальних засобів забезпечення режиму законності. При цьому до загальних умов забезпечення режиму законності відносять передумови: політичні, економічні, ідеологічні та організаційні. За іншим підходом [2, с. 501-502] під гарантіями законності розуміють загальносоціальні та спеціально-соціальні (юридичні) умови, засоби, способи, що закріплені в чинному законодавстві та спрямовані на забезпечення режиму законності. До загальносоціальних гарантії прибічники останнього